

2026-05-18
Dnr: U2025/02279
Vår dnr: 035/2026

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar: SOU 2025:113 - En förbättrad elevhälsa

Sammanfattning

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) tillstyrker utredningens övergripande inriktning att stärka elevhälsans förebyggande arbete och öka tillgängligheten. Samtidigt anser SDR att förslagen behöver förtydligas och kompletteras för att säkerställa att döva och hörselskadade elever får tillgång till elevhälsa på likvärdiga villkor.

SDR och SDUF betonar särskilt behovet av att elevhälsan säkerställer döva och hörselskadade elevers rätt till svenskt teckenspråk samt att relevant kompetens finns inom elevhälsan.

Inledning

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet *En förbättrad elevhälsa*. Vi ser positivt på ambitionen att stärka elevhälsans arbete, men vill samtidigt lyfta behovet av att reformerna utformas så att döva och hörselskadade elever inkluderas fullt ut.

SDR:s och SDUF:s synpunkter

Döva och hörselskadade elever befinner sig i en särskild situation där tillgång till språk är avgörande för att elevhälsans insatser ska fungera. För många döva elever är svenskt teckenspråk det primära språket. Om elevhälsans insatser inte kan ges på svenskt teckenspråk finns en risk att eleven inte ges reella möjligheter att uttrycka sitt mående, att bedömningar blir otillförlitliga och att eleven inte får tillgång till rätt stöd. Detta kan leda till att fysisk och psykisk ohälsa inte upptäcks i tid.

SDR och SDUF välkomnar utredningens fokus på tidig upptäckt av ohälsa. Samtidigt finns en risk att döva och hörselskadade elever inte fullt ut omfattas, eftersom bedömningar delvis utgår från samtal som inte genomförs på elevens språk. Detta kan leda till att ohälsa missas, feltolkas eller upptäcks senare. Elevhälsans arbete behöver därför säkerställa att insatser ges på svenskt teckenspråk.

SDR och SDUF vill samtidigt betona vikten av att elevhälsans uppdrag fortsatt präglas av ett främjande och förebyggande perspektiv. För döva och hörselskadade

elever är detta särskilt betydelsefullt, eftersom tillgången till information, stöd och samhällsresurser på svenskt teckenspråk ofta är begränsad. Det finns en risk att elevhälsan genom förslagen får en mer vårdande och åtgärdande funktion på bekostnad av det förebyggande arbetet.

För att säkerställa en tillgänglig elevhälsa vill SDR och SDUF framhålla att döva och hörselskadade elevers rätt till svenskt teckenspråk måste garanteras. Hälsosamtal, bedömningar och insatser ska erbjudas på svenskt teckenspråk, och information om elevhälsa bör finnas tillgänglig på svenskt teckenspråk.

SDR och SDUF ser också ett behov av ökad kompetens inom elevhälsan när det gäller dövas livsvillkor, språkliga rättigheter och psykisk hälsa hos döva. Bristande kompetens riskerar att leda till felbedömningar och otillräckliga insatser. SDR ser även en risk för felaktiga bedömningar och otillräckliga stödinsatser när utredningar genomförs utan tillräcklig språk- och målgruppskompetens. Exempelvis finns en risk att språkförseningar hos döva elever, som uppstått till följd av bristande tillgång till teckenspråk, kan misstolkas som intellektuell funktionsnedsättning eller annan problematik. Det krävs därför särskild kompetens för att säkerställa rättssäkra och träffsäkra bedömningar.

SDR och SDUF vill också framhålla att specialskolan redan i dag i många fall behöver hantera komplexa ärenden som egentligen borde omhändertas av andra samhällsinstanser, eftersom målgruppskompetens om döva och hörselskadade saknas inom exempelvis hälso- och sjukvård, BUP och socialtjänst. Det är därför viktigt att kompetens om dövas livsvillkor och svenskt teckenspråk byggs upp och upprätthålls även utanför skolans verksamheter.

När det gäller likvärdighet delar SDR och SDUF utredningens bedömning av dess betydelse, men vill understryka att likvärdighet förutsätter att utbildning och stöd utformas utifrån elevers rättigheter och förutsättningar. I dag finns en risk att tillgången till elevhälsa på svenskt teckenspråk varierar mellan skolor. SDR anser därför att staten bör ta ett tydligare ansvar för att säkerställa nationell likvärdighet.

SDR och SDUF ser med oro på att elevhälsan i kommunala skolor ofta saknar tillräcklig kompetens om döva och hörselskadade elevers behov och förutsättningar. Det finns en risk att elever som går integrerat i kommunala skolor inte får tillgång till elevhälsa på likvärdiga villkor eller att ohälsa och stödbehov inte upptäcks i tid.

Mot denna bakgrund föreslår SDR och SDUF att det införs en tydlig skrivning om att elevhälsan ska vara tillgänglig för alla elever. För döva och hörselskadade elever ska detta innefatta rätt till svenskt teckenspråk samt de förutsättningar som krävs för att elevhälsans insatser ska kunna ges på svenskt teckenspråk.

Avslutning

SDR och SDUF uppmanar regeringen att i det fortsatta arbetet säkerställa att elevhälsan utformas så att även döva och hörselskadade elever garanteras likvärdiga förutsättningar. Endast genom att säkerställa rätten till svenskt teckenspråk och relevant kompetens kan målet om en likvärdig och förebyggande elevhälsa uppnås.

SDR och SDUF vill även framhålla att barn enligt barnkonventionen har rätt till bästa möjliga hälsa och utveckling. För döva och hörselskadade barn förutsätter detta en skolmiljö där de kan uttrycka sig, göra sig förstådda och delta på lika villkor. Tillgång till svenskt teckenspråk är därför en central förutsättning för en tillgänglig och hälsofrämjande elevhälsa.

Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas Ungdomsförbund står gärna till förfogande för fortsatt dialog i frågan.

Med vänliga hälsningar

Hedvig Ledung
Förbundsordförande
Sveriges Dövas Riksförbund

Josephine Kirkegaard
Förbundsordförande
Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Kontakt:

Sara Schöldt, intressepolitisk handläggare
Sveriges Dövas Riksförbund
sara.scholdt@sdr.org